

Věc C-181/19**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

25. února 2019

Předkládající soud:

Landesozialgericht Nordrhein-Westfalen (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

14. února 2019

Žalobce a odpůrce v odvolacím řízení:

JD

Žalovaný a odvolatel:

Jobcenter Krefeld – Widerspruchsstelle

Předmět původního řízení

Nárok osob, které mají podle článku 10 nařízení č. 492/2011 právo na pobyt v Německu, na dávky základního zabezpečení podle Sozialgesetzbuch Zweites Buch - Grundsicherung für Arbeitssuchende (zákoník sociálního zabezpečení, kniha II - základní zabezpečení pro uchazeče o zaměstnání, dále jen „SGB II“)

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad zásady rovného zacházení podle článku 18 SFEU ve spojení s články 7 a 10, resp. článkem 4 nařízení č. 492/2011;

Výklad pojmu sociální výhody ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011;

Výklad oblasti působnosti čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38;

Právní základ: článek 267 SFEU.

Předběžné otázky

1. Je vyloučení občanů Unie, kteří mají právo pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011, z pobírání dávek sociální pomoci ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 slučitelné se zásadou rovného zacházení podle článku 18 SFEU ve spojení s články 10 a 7 nařízení č. 492/2011?

a) Představuje dávka sociální pomoci ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 sociální výhodu ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011?

b) Platí omezující úprava čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 pro zásadu rovného zacházení podle článku 18 SFEU ve spojení s články 10 a 7 nařízení č. 492/2011?

2. Je vyloučení občanů Unie z pobírání zvláštních nepříspěvkových peněžitých dávek ve smyslu čl. 3 odst. 3, čl. 70 odst. 2 nařízení č. 883/2004 slučitelné se zásadou rovného zacházení podle článku 18 SFEU ve spojení s článkem 4 nařízení č. 883/2004, jestliže tito občané mají právo pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011 a jsou zahrnuti do systému sociálního zabezpečení nebo systému rodinných dávek ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení č. 883/2004?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (Úř. věst. 2011, L 141, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/589 ze dne 13. dubna 2016 (Úř. věst. 2016, L 107, s. 1), články 7 a 10;

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1), článek 4;

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46), článek 4.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Sozialgesetzbuch Zweites Buch – Grundsicherung für Arbeitssuchende (zákoník sociálního zabezpečení, kniha II - základní zabezpečení pro uchazeče o zaměstnání, dále jen „SGB II“), §§ 7 a 9;

Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (zákon o volném pohybu občanů Unie, dále jen „FreizügG/EU“), §§ 2 a 3.

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Žalobce požaduje pro sebe a své dcery narozené v roce 2005, resp. 2010 (doplňkové) dávky základního zabezpečení podle SGB II za období od 8. června do 31. prosince 2017 (dále jen „sporné období“).
- 2 Žalobce narozený v roce 1985 je polský státní příslušník, který byl ženat s polskou státní příslušnicí. Manželský pár má společné děti, jednu dceru narozenou v roce 2005 a druhou dceru narozenou v roce 2010. Žalobce žil od přelomu let 2012/2013 odděleně od své manželky. Manželství bylo rozvedeno v lednu 2019. Rodina se na přelomu let 2012/2013 přestěhovala z Nizozemska do Německa. Žalobce a jeho dvě dcery byli v době od 10. ledna 2013 do 31. července 2014 přihlášení k pobytu v E/Německo. Jeho žena byla v době od 10. ledna 2013 do 8. dubna 2016 přihlášená k pobytu v E/Německo. Po přestěhování do Německa pracovala manželka žalobce do 22. února 2016 u nizozemského zaměstnavatele v Nizozemsku a následně se během roku 2016 odstěhovala do Polska.
- 3 Od 22. října 2014 byl žalobce se svými dcerami přihlášen k pobytu v Ki/Německo. Ke dni 11. prosince 2014 se mladší dcera přestěhovala do domácnosti své matky. Od 27. února 2015 jsou žalobce a jeho starší dcera trvale hlášeni na společné adrese v K/Německu, a od 14. září 2015 také mladší dcera.
- 4 Starší dcera navštěvovala od 1. srpna 2016 čtvrtý ročník základní školy, od 1. srpna 2017 pátý ročník navazující školy. Mladší dcera navštěvovala od 1. srpna 2016 nepřetržitě základní školu.
- 5 Žalobce pobírá trvale přídavky na dítě pro mladší dceru od ledna 2016 a pro starší dceru od března 2016. Město K schválilo žalobci výživné podle Unterhaltsvorschlusgesetz (zákon o zálohách na výživné, dále jen „UhVorschG“) pro starší dceru na období od 1. října 2015 do 28. října 2017 a pro mladší dceru na celé období od 1. října 2015.
- 6 V letech 2009 až 2011 vykonával žalobce v Nizozemsku závislou činnost. V období od 1. ledna 2013 do 5. března 2015 žalobce nevykonával závislou ani samostatnou výdělečnou činnost. V období od 6. března 2015 do 1. září 2015 byl zaměstnán jako zámečnický pomocník u německé firmy poskytující agenturní zaměstnávání, byl tedy poplatníkem daně a povinně sociálně pojištěn.
- 7 V době od 18. ledna do 31. října 2016 byl žalobce zaměstnán na plný pracovní úvazek jako dělník ve výrobě, byl tedy poplatníkem daně a povinně sociálně pojištěn. V době od 4. října do 7. prosince 2016 byl žalobce v pracovní neschopnosti. Z důvodu jeho pracovní neschopnosti mu jeho zaměstnavatelka v době od 4. do 29. října 2016 dále vyplácela mzdu a následně v době od 30. října do 7. prosince 2016 pobíral dávky v nemoci od zdravotní pojišťovny.
- 8 V době od 23. února do 12. dubna 2017 a od 12. června do 23. října 2017 pobíral žalobce podporu v nezaměstnanosti od Bundesagentur für Arbeit. Dne 2. ledna 2018 nastoupil žalobce do zaměstnání na plný pracovní úvazek.

- 9 V době od 1. září 2016 do 7. června 2017 pobíral žalobce a obě jeho dcery dávky základního zabezpečení podle SGB II. V červnu 2017 žalobce požádal pro sebe a své dcery o další schválení dávek základního zabezpečení. Žalovaný tuto žádost zamítl rozhodnutím ze dne 13. června 2017. Poté, co bylo odvolání podané proti tomuto rozhodnutí zamítnuto rozhodnutím o odvolání ze dne 27. července 2017, podal žalobce žalobu k Sozialgericht Düsseldorf (Sociální soud v Düsseldorfu, Německo), kterou se domáhal toho, aby žalovanému bylo uloženo schválit jemu a jeho dcerám dávky základního zabezpečení podle SGB II pro sporné období.
- 10 Sozialgericht Düsseldorf (Sociální soud v Düsseldorfu) žalobě vyhověl rozsudkem ze dne 8. května 2018. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolání k předkládajícímu soudu.

Stručné vylíčení odůvodnění předběžné otázky

- 11 Žalobce a obě jeho dcery splňovaly ve sporném období podmínky pro nárok na dávky základního zabezpečení podle § 7 odst. 1 SGB II. Zejména patřili ve sporném období mezi osoby nacházející se ve stavu hmotné nouze ve smyslu § 7 odst. 1 první věty bodu 3, § 9 SGB II, neboť jejich příjem v tomto období (podpora v nezaměstnanosti resp. přídatky na dítě a záloha na výživné) byl nižší než jejich potřeba ve smyslu SGB II.
- 12 Podle § 7 odst. 1 druhé věty písm. c) SGB II je však nárok žalobce a jeho obou dcer pro sporné období vyloučen. Podle tohoto ustanovení jsou z dávek základního zabezpečení podle SGB II vyloučeny cizinky a cizinci, jejichž právo pobytu je odvozeno z článku 10 nařízení č. 492/2011.
- 13 Dcery žalobce disponovaly ve sporném období autonomním, tedy na rodičích nezávislým právem pobytu vyplývajícím z článku 10 nařízení č. 492/2011 (viz rozsudky ze dne 30. června 2016, NA, C-115/15, EU:C:2016:487, ze dne 13. června 2013, Hadj Ahmed, C-45/12, EU:C:2013:390, ze dne 8. května 2013, Alarape a Tijani, C-529/11, EU:C:2013:290, ze dne 14. června 2012, Komise v. Nizozemsko, C-542/09, EU:C:2012:346, ze dne 6. září 2012, Czop a Punakova, C-147/11 a C-148/11, EU:C:2012:538, jakož i ze dne 23. února 2010, Ibrahim a Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, a Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83). Byly totiž nezletilými dětmi bývalého (migrujícího) zaměstnance a měly přístup k obecnému vzdělání ve smyslu článku 10 nařízení č. 492/2011.
- 14 Od tohoto práva pobytu obou dcer se ve sporném období odvozovalo právo pobytu žalobce podle článku 10 nařízení č. 492/2011, neboť ten vykonával skutečnou péči o obě děti (viz judikaturu uvedenou v bodě 13 výše)
- 15 Ve sporném období neměl žalobce a jeho dcery - na rozdíl od období od 1. září 2016 do 7. června 2017, kdy mu byly dávky základního zabezpečení schváleny - právo pobytu podle § 2 a § 3 FreizügG/EU.

- 16 Je tedy sporné a pro projednávanou věc relevantní, zda je vyloučení osob, které své právo pobytu odvozují z článku 10 nařízení č. 492/2011, z poskytování dávek podle § 7 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. c) SGB II, v rozporu s unijními právními předpisy. Ve vnitrostátní judikatuře nepanuje jednoznačný názor, zda vyloučení z poskytování dávek podle § 7 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. c) SGB II porušuje zásadu rovného zacházení podle článku 18 SFEU ve spojení s články 10 a 7 nařízení č. 492/2011, jakož i ve spojení s článkem 4 nařízení 883/2004 a je tedy z důvodu přednostního uplatnění evropských předpisů neúčinné.

K první otázce:

K otázce 1. a)

- 17 Podle § 7 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. c) SGB II jsou občané EU s právem pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011 vyloučeni z pobírání dávek sociální pomoci ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38. Dávky základního zabezpečení podle SGB II jsou dávkami sociální pomoci ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 a zvláštními nepřispěvkovými peněžitými dávkami ve smyslu čl. 3 odst. 3, čl. 70 odst. 2 nařízení č. 883/2004 (rozsudky ze dne 25. února 2016, Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, ze dne 15. září 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, a ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, ECLI:EU:C:2014:2358) Slouží k úhradě životních nákladů dětí a jejich rodičů.
- 18 Podle názoru předkládajícího soudu představují dávky sociální pomoci ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 a zvláštní nepřispěvkové peněžité dávky ve smyslu čl. 3 odst. 3, čl. 70 odst. 2 nařízení č. 883/2004, které slouží k zajištění živobytí dítěte a rodiče skutečně pečujícího o dítě během jeho školního a profesního vzdělávání, sociální výhodu ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, ačkoliv dávka sociální pomoci není podmíněna školní docházkou dítěte. Dávky sociální pomoci ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 nejsou vázány na vzdělávání.

K otázce 1. b)

- 19 Jsou-li dávky sociální pomoci ve smyslu čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38, které slouží k zajištění živobytí dítěte a rodiče skutečně pečujícího o dítě během jeho školního a profesního vzdělávání, sociální výhodou podle čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, pak ustanovení § 7 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. c) SGB porušuje podle názoru předkládajícího soudu zásadu rovného zacházení podle článku 10 ve spojení s článkem 7 nařízení č. 492/2011, a proto nemůže být toto ustanovení SGB II použito.
- 20 Podle judikatury Soudního dvora mají sice čl. 7 odst. 2 a článek 12 nařízení 1612/18, které jsou obsahově identickými předchůdci ustanovení čl. 7 odst. 2 a článku 10 nařízení č. 492/2011, odlišnou osobní působnost. Obě ustanovení však totožným způsobem zakotvují obecné pravidlo, které všem členským státům v

oblasti vzdělávání ukládá, aby zajistily rovné zacházení mezi svými státními příslušníky a dětmi pracovníků – státních příslušníků jiného členského státu – kteří mají bydliště na jeho území (rozsudek ze dne 14. června 2012, Komise v. Nizozemsko, C-542/09, EU:C:2012:346). Není tedy přípustné rozlišovat při poskytování sociálních výhod podle státní příslušnosti. To platí jak pro podmínky přijetí, tak i pro všechny výhody, jejichž cílem je usnadnit účast na vzdělávání. Soudní dvůr ve své judikatuře dosud nerozlišoval mezi náklady na vzdělávání a náklady na živobytí (viz k finanční podpoře na vysokoškolské studium rozsudek ze dne 14. prosince 2016, Bragança Linares Verruga a další, C-238/15, EU:C:2016:949). Tato zásada rovného zacházení platí také pro rodiče, který je nositelem práva péče o dítě a který své právo pobytu odvozuje od práva pobytu svého dítěte podle článku 10 nařízení č. 492/2011. Právo pobytu existuje nezávisle na dostatku prostředků rodiče na pokrytí jeho životních nákladů, dostatečném zdravotním pojištění nebo jiných podmínkách omezujících pobyt (rozsudky ze dne 23. února 2010, Ibrahim a Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, a Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83)

- 21 Vyloučení z poskytování dávek podle § 7 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. c) SGB II je vázáno na státní příslušnost žalobce - cizinek nebo cizinců. Jedná se tedy o nepřímou diskriminaci. Ve vnitrostátní judikatuře je sporné, zda lze omezující ustanovení čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 (viz k tomu rozsudky ze dne 25. února 2016, Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, ze dne 15. září 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, a ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358) přímo nebo analogicky uplatnit na občany EU, kteří mají právo pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011 a zda toto ustanovení odůvodňuje vyloučení tohoto okruhu osob z poskytování sociální pomoci ve smyslu č. 24 odst. 2 směrnice 2004/38.
- 22 Německý zákonodárce odůvodnil slučitelnost § 7 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. c) SGB II s unijním právem tím, že toto ustanovení je nezbytné k tomu, aby ustanovení směrnice 2004/38 „nevyznělo naprázdno“. Tímto se zjevně odvolával na bod 10 odůvodnění této směrnice, podle něž je cílem směrnice zabránit nepřiměřenému využívání systému sociální pomoci hostitelského členského státu, slouží tedy cíli finanční rovnováhy systému sociálního zabezpečení (viz rozsudky ze dne 25. února 2016, Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, ze dne 15. září 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, a ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358). Německý zákonodárce přitom zjevně vycházel z toho, že omezující ustanovení čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 lze uplatnit alespoň analogicky, jsou-li oprávněné osoby s právem pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011 osobami, které se jako nezaměstnaní občané EU bez dostatečných existenčních prostředků a komplexního zdravotního pojištění nemohou odvolávat na žádné právo pobytu podle směrnice 2004/38 resp. pouze na právo pobytu za účelem hledání práce.
- 23 Také ve vnitrostátní judikatuře je zastáván názor, že čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 není omezen na oblast působnosti čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38. Článek 24 odst. 2 směrnice 2004/38 představuje výjimku ze zásady rovného

zacházení stanovené v článku 18 SFEU, přičemž čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38 je jen zvláštním vyjádřením této zásady (viz rozsudek ze dne 21. února 2013, N, C-46/12, EU:C:2013:97). Článek 24 odst. 2 směrnice 2004/38 tedy stanoví výjimku ze zásady rovného zacházení podle článku 18 SFEU pro využívání systému sociální pomoci v hostitelském členském státu i v případě, že občan Unie disponuje autonomním právem pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011. Z judikatury Soudního dvora (rozsudky ze dne 25. února 2016, Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, ze dne 15. září 2015, Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597, a ze dne 11. listopadu 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358) dostatečně jasně vyplývá, že Soudní dvůr spojuje platnost zákazu diskriminace s právem pobytu podle směrnice 2004/83 a jiná práva pobytu nepovažuje pro rovnoprávné zacházení s občanem Unie jako se státními příslušníky hostitelského členského státu v otázce sociální pomoci za rozhodující. Z rozhodnutí Soudního dvora ze dne 15. září 2015, Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597) nelze vyvodit závěr, že se oblast působnosti čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 omezuje na skutkové stavy, které podléhají pouze směrnici 2004/38. V tomto rozhodnutí se Soudní dvůr neztotožnil s názorem generálního advokáta v jeho stanovisku, kde požadoval zohlednění rodinných poměrů, a sice práva pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011. Soudnímu dvoru nic nebrání v tom, aby vnitrostátnímu soudu poskytl veškeré výkladové poznatky k unijnímu právu, které mohou napomoci rozhodnutí věci, jež mu byla předložena, bez ohledu na to, zda je předkládající soud uvedl v položených otázkách, či nikoli (viz rozsudek ze dne 12. července 2018, Banger, C-89/17, EU:2018:570) V rozsudku Alimanovic Soudní dvůr potvrdil, že je s evropským právem slučitelné, aby z poskytování sociální pomoci byli vyloučeni občané Unie, kteří podle směrnice 2004/38 disponují pouze právem pobytu za účelem hledání zaměstnání podle čl. 14 odst. 4 písm. b) směrnice 2004/38, aniž by naznačil, že v případě práva pobytu tehdejších žalobců podle článku 10 nařízení č. 492/2011 je odůvodnění nerovného zacházení při poskytování určitých dávek sociální pomoci prostřednictvím čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 vyloučeno. Soudní dvůr se právem pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011, které vyplývalo ze školní docházky dětí žalobkyně v Německu, nezabýval.

- 24 Ve vnitrostátní judikatuře se ale s odvoláním na rozsudek ze dne 15. září 2015, Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597), také objevuje názor, že omezující ustanovení čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 by sice mohlo odůvodňovat vyloučení dávek sociální pomoci osobám, jejichž právo pobytu se řídí touto směrnicí. Oblast působnosti čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 však nelze rozšířit na osoby, které mají samostatné právo pobytu podle nařízení č. 492/2011. Zákonodárce nemůže z čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 odvozovat žádné zmocnění k tomu, aby ze sociálních výhod ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011 vyloučil občany Unie, kteří mají právo pobytu podle článku 10 tohoto nařízení, a to ani v případě, že se jedná o sociální pomoc ve smyslu čl. 24 odst. 3 směrnice 2004/38. Omezující ustanovení čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 se v souladu se svým zněním „odchylně od odstavce 1“ a svou věcnou souvislostí odvolává na zásadu rovného zacházení načrtnutou v prvním odstavci. Tento první odstavec stanoví platnost pro občany Unie, jimž náleží právo pobytu „na základě této směrnice“, „s výhradou

zvláštních ustanovení výslovně uvedených ve Smlouvě a v sekundárních právních předpisech“. Zásada rovného zacházení podle čl. 24 odst. 1 první věty směrnice 2004/38 a její rozšíření na okruh osob podle čl. 24 odst. 1 druhé věty směrnice 2004/38 tedy předpokládá právo pobytu vyplývající z této směrnice samotné. Na občany Unie, kteří disponují neodvozeným a samostatným právem pobytu nezávislým na právech pobytu zakotvených ve směrnici 2004/38, jako je například právo pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011, nelze čl. 24 odst. 1 první větu směrnice 2004/38 uplatnit.

- 25 Předkládající soud sdílí posledně uvedený názor. Právo pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011 nepodléhá ustanovením směrnice 2004/38. Jednou získaná práva dětí resp. rodičů (kteří jsou nositelem práva péče o dítě nebo kteří se o něj skutečně starají) na vzdělání a pobyt existují podle judikatury soudu nezávisle na podmínkách dostatečných existenčních prostředků a komplexního zdravotního pojištění, jež stanoví směrnice 2004/38, a musí být uplatněna nezávisle na předpisech unijního práva, které upravují podmínky pro výkon práva na pobyt v jiném členském státě. Soudní dvůr z historie vzniku a obsahu směrnice 2004/38 dovodil, že oblast působnosti článku 13 nařízení č. 1612/68, který je obsahově identickým předchůdcem článku 10 nařízení č. 492/2011, by právě neměla být směrnicí 2004/38 omezována (rozsudky ze dne 23. února 2010, Ibrahim a Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, a Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83).
- 26 Soudní dvůr odmítl také obdobné použití omezujícího ustanovení čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 ohledně finanční podpory na vysokoškolské studium na zásadu rovného zacházení vyplývající z čl. 7 odst. 2 a článku 10 nařízení č. 492/2011 (rozsudek ze dne 14. prosince 2016, Bragança Linares Verruga a další, C-238/15, EU:C:2016:949). Předkládající soud má za to, že to samé platí také pro dávky sociální pomoci, na něž se vztahuje ustanovení čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38, jestliže tyto dávky představují „sociální výhodu“ ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení č. 492/2011, ačkoliv se tyto dávky sociální pomoci výslovně nevztahují na vzdělávání. Unijní normotvůrce nespatořoval při vydání nařízení č. 492/2011 v roce 2011 nutnost omezit v porovnání s předchozí právní úpravou zásadu rovného zacházení vyplývající z čl. 7 odst. 2 a článku 10 směrnice č. 492/2011. Nereagoval tak na rozhodnutí Soudního dvora přijaté o rok dříve, podle něž má rodič, jež je nositelem práva péče o dítě, společně s dítětem navštěvujícím vzdělávací zařízení právo pobytu odvozené od tohoto dítěte i v případě, že tento rodič nemá vlastní právo pobytu vyplývající z ustanovení směrnice 2004/38 (rozsudky ze dne 23. února 2010, Ibrahim a Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80, a Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83).

Ke druhé otázce

- 27 Všichni občané Unie se mohou dovolávat zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti obsaženého v článku 18 SFEU, ve všech situacích spadajících do oblasti věcné působnosti unijního práva. Patří mezi ně takové situace, které se týkají výkonu práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států,

jež je zakotveno v čl. 20 odst. 2 prvním pododstavci písm. a) SFEU a v článku 21 SFEU. Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti je pro oblast poskytování sociálních dávek konkretizován v článku 4 nařízení č. 883/2004. Nestanoví-li toto nařízení jinak, mají podle tohoto článku osoby, na které se toto nařízení vztahuje, stejná práva a povinnosti podle právních předpisů kteréhokoliv členského státu jako jeho státní příslušníci. Článek 4 nařízení č. 883/2004 zakazuje jakékoliv nerovné zacházení z důvodu státní příslušnosti a požaduje, aby s občany Unie zahraniční státní příslušnosti bylo zacházeno stejně, jako s tuzemskými státními příslušníky.

- 28 Žalobce podléhá osobní i věcné působnosti nařízení č. 883/2004. Je občanem Unie (čl. 2 odst. 1 nařízení č. 883/2004), který má jako státní příslušník jednoho členského státu (Polsko) své bydliště v jiném členském státu (Německo). Ve sporném období byl - z důvodu svého práva na pobírání přídatku na dítě - zařazen do systému rodinných dávek ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. j) nařízení č. 883/2004 (viz rozsudek ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království, C-308/14, EU:C:2016:436) a - z důvodu pobírání podpory v nezaměstnanosti do 23. října 2017 - do systému sociálního zabezpečení v případě nezaměstnanosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. h) tohoto nařízení.
- 29 Dávky základního zabezpečení podle SGB II jsou zvláštní nepříspevkové peněžitě dávky ve smyslu čl. 3 odst. 3, čl. 70 odst. 2 nařízení č. 883/2004, jež podléhají zásadě rovného zacházení stanovené v článku 4 tohoto nařízení (rozsudek ze dne 20. května 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358).
- 30 Samotné nařízení č. 883/2004 žádné omezení zásady rovného zacházení, která je zakotvena v jeho článku 4, z důvodu státní příslušnosti nestanoví. Vyloučení poskytování dávek podle § 7 odst. 1 druhé věty bodu 2 písm. c) SGB II je ale spojeno se státní příslušností žalobce - cizinek a cizinců. Jedná se tedy o nepřímou diskriminaci. Poskytování sociálních dávek ekonomicky neaktivním občanům Unie lze sice podmínit legitimitou jejich pobytu (rozsudek ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království, C-308/14, EU:C:2016:436). To však u žalobce není překážkou jeho nároku. Z hlediska hmotného práva se v Německu zdržuje legálně - a sice na základě svého odvozeného práva pobytu podle článku 10 nařízení č. 492/2011.
- 31 Ve vnitrostátní judikatuře je sporné, zda čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38 omezuje zákaz diskriminace podle článku 4 nařízení č. 883/2004 v případě, že oprávněný občan Unie disponuje právem pobytu nezávislým na směrnici 2004/38 a vyplývajícím z článku 10 nařízení č. 492/2011. Odkazuje se na výklad k otázce 1. b).